

kapcsán fejti ki, hogy a játéktapasztalatnak két regisztere van: az egyik az aktuális pillanatban és környezetben lezajló cselekvés – azaz játszunk, a másik regiszter ezen túlmutat, egyfajta univerzális dimenzióba helyezi a tapasztalatot: ti. hogy valaki „velünk játszik”. (68.)

4. Az előző felismerésből nem meglepő módon levezethető, hogy *a játék a tudománynak módszere*. Az emberi cselekvések dimenziója mintegy lekicsinyítve vizsgálható a játékon keresztül. Ezt bizonyítja Sógor Árpád sakkterápia-módszere: egy sakkparti mellett beszélget el a partnerével, hiszen sok kézenfekvő analógia mutatkozik élet és sakkjátszma között. Erre a gondolatra alapozva vált oktatójátékká a 16.–18. században a sakk, a kártya, a táblajáték – tudósít G. Etényi Nóra. Az emberek intenciói és reakciói tanulmányozhatóak úgy, ha döntéshelyzeteket játékba „kicsinyítünk”. Így működnek a fogolydilemmák, amelyekről Szabó György és Vukov Jeromos értekeznek.

5. *A játék a tudománynak tárgya is*. Ezt felismerni természetesen nem igazi aha-élmény, viszont érdekes látni, hányféle irányból hányféle tudomány közelít a játékok hányféle válfajához. Legyen szó számítógépes játékokról, politikai hatalmi játszmaokról vagy nyelvjátékelméletről, a megismerhető világ egy-egy aspektusa lévén belépnek a tudomány érdeklődési körébe. A kutatást még érdekesebbé teszi, ha a játék kétoldalú – Wittgenstein szerint ettől játék a nyelvjáték: mivel a beszéd társas jellegű, mutat rá Máthé Dénes

tanulmánya –, mint pl. egy irodalmi szöveg esetében. Orbán Gyöngyi Kosztolányi Dezső *A játék* című verse kapcsán mutatja ki, hogy a szöveg játék módján bontakozik ki, azaz a receptor felöltsége engedni a vers *játékságát* kibontakozni.

6. *A játék a tudomány eszköze*. Sokféle célt lehet elérni játékkal, ezt bizonyítja Demény Piroska tanulmánya. Szövegalkotási készségek fejlesztésére javasol dramatikus játékokat, azonban a fejlesztendő kompetenciákból kitetszik, hogy a játékkal sokkal többet is el lehet érni: „Pozitív viszonyulások kialakítása és megerősítése: nyitottság, empátia mások iránt” stb. (223.)

7. *A játék lehet az interdiszciplinaritás terepe*. Berszán István felteszi a kérdést: „Kíváncsi vagyok, hogyan sikerül boldogulnunk konferenciáink merész kísérletében, melynek során megpróbálunk eljutni egymás (kölcsonösen vad) kutatási gyakorlataiba. Sikerül-e segítenünk egymásnak abban, hogy a másik is beléphessen a számunkra otthonos gesztusok ritmusába, és (ki)találunk-e ügyes játékokat (izgalmas átjárásokat) a mozgás-tereink közötti hatékonyabb vagy igényesebb tájékozódásban.” (50.)

Az interdiszciplinaritás tehát akár úgy is értelmezhető mint a különböző tudományjátékosok játéktudományának játszótere – még akkor is, ha ez a jövőben vár felépítésre. Érdemes eljátszani a gondolattal!

Bilibók Renáta

Otthon van-e a filozófia Erdélyben?

Többlet 2014. 2. sz. – Huszonöt év oktatás és kutatás a BBTE Magyar Filozófiai Intézetében.
244 old.

Jellemző a magyar filozófiára, hogy állandóan rákérdez saját létére. Kénytelen ezt tenni, hiszen sajátos kulturális meghatározottságából fakadóan meglehetősen nehéz helyzetben van, sőt egyes

radikális vélemények szerint valójában nem is létezik. Ez persze nem sok jót sejtet az erdélyi magyar filozófiával kapcsolatban sem. Mégis elmondhatjuk, Erdélyben van hagyománya a magyar

nyelven történő filozofálásnak és filozófiaoktatásnak, ami ma is tovább él. A rendszerváltást követően a magyar filozófiai gondolkodás intézményes formái mondhatni az „illegálisból” küzdötték fel magukat a nyilvánosság szférájába. A felsőfokú, magyar nyelvű filozófiaoktatásban a felzárkózás és az intézményépítés új időszaka vette kezdetét, s az akkori kemény munka eredményeként bontakozhatott ki újból, a kilencvenes évek második felétől az eredményes kutatói és alkotói tevékenység az intézményen belül. Az eltelt huszonöt év munkájának gyümölcsét ünnepli tehát a Többlét 2014-es jubileumi lapszáma. A kiadvány nemcsak a különböző kutatási területeken elért eredményekről ad számot, a színpalak mögé is betekintést nyújt.

Soós Amália összefoglalója a Babeş–Bolyai Tudományegyetemen működő, magyar nyelvű filozófia szak jelenlegi helyzetét mutatja be. Az egyetem Történelem és Filozófia Karán belül 2011 óta létezik a Magyar Filozófiai Intézet, magyar filozófiaoktatásról viszont régebbtől fogva beszélhetünk: a magyar nyelvű filozófia szak rögtön a rendszerváltás után újrászerveződött. A MFI jelenleg kilenc főállású oktatót foglalkoztatva két akkreditált magyar nyelvű képzést működtet: a Filozófia szakos alapképzést és a Kritikai elmélet és multikulturális tanulmányok mesterképzőt. A magyar nyelvű filozófiai képzés a Filozófiai Doktori Iskolában megvalósuló doktori képzéssel válik teljessé.

Az Intézeten belül foglalkoznak filozófiatörténettel, fundamentálonológiai kérdésekkel, hermeneutikával és kultúrfilozófiával, ismeretelmélettel és logikával, morálfilozófiával, antropológiával és axiológiával, valamint művészetfilozófiával és politikai filozófiával, de figyelemre méltóak a fenomenológiai kutatások terén megvalósított eredmények is. A lapszám jelentős részét a Magyar Filozófiai Intézet oktatóinak, kutatóinak reprezentatív tanulmányai teszik ki. Érdemes ezek mindegyikének fő kérdéseit áttekintenuk, ugyanis ily módon bebizonyosodik, hogy a Magyar Filozófiai Intézet oktatói – és hallgatói – kutatómunkájuk során a filozófia számos területén jelen vannak. Annál is inkább, mivel az oktatók azokkal a tanulójaikkal

járultak hozzá a jelen lapszám tartalmához, amelyeket saját érdeklődési körük és kutatási eredményeik felmutatásához mérvadóknak tekintenek. Demeter M. Attila *Az „Ember” állítólagos jogairól* ír, azokról a jogokról, melyek nyugati társadalmunk politikai narratívájának az alapját jelentik, és a kormányzatok legitimitásának mércéjeként működnek. A szerző e jogokkal kapcsolatban megfogalmazódó kritikai álláspontokat tekinti át. Egyed Péter a belső szabadság kérdését követi nyomon az ókori görögöktől Szent Ágostonon és Kierkegaardon át Kantig. „Nem azért akasztják fel a tolvajt, mert lopott, hanem azért, mert nem tudta elrejtetni” – Gál László egy közmondás logikai vizsgálatán keresztül szemlélteti azt, ahogyan a logikai szimbolizálás maga is egy interpretációs folyamat. Gregus Zoltán tanulmányában végigkövethetjük a folyamatot, ahogy Jancsó Miklós filmjeiben a hatalom leereszkedik az emberek közé, arctalan ideológiává válik. Kerekes Erzsébettől megtudhatjuk, mit ért Heidegger „formális jelzés” alatt, és hogyan utalnak erre vallásfenomenológiai előadásáiban használt diagramjai. *Élet–halál–titok–terrorizmus* című tanulmányában Király V. István a terrorizmus jelenségére reflektál a halálhoz való viszonyulás és a titok fogalmának kontextusában. Szigeti Attila fenomenológiai inspirációjú kérdésekre keres választ: hogyan befolyásolta Lévinas időfenomenológiáját Husserl időelemzése, és mi a gond a lévinasi hiánylét-metafizikával. *Életünk formaelvi az önmagunkká válás folyamatában* címet viselő tanulmányában Ungvári Zrínyi Imre arra kérdez rá, hogy mi az, aminek formaalkotó jelentősége lehet erkölcsi szubjektummá válásunkban. A lapszám első blokkját Veress Károly *Közöttség – kultúra* című tanulmánya zárja. Veress a köz, közöttség fogalmának jelentéseit történeti horizontban tárja fel, arra a sajátos hermeneutikai nézőpontra vonatkoztatva, amely az interkulturalitást mint beállítódást jellemzi.

A kiadványt átlapozva kiderül, az egyes diszciplináris kutatások között vannak átfedések, a kutatók között tényleges együttműködési viszony áll fenn, s törekvéseik önreflexív módon valósulnak meg. Épp

ezért különösen érdekes olvasmány lehet a függelék, Demeter M. Attila, Tonk Márton és Veress Károly közös írása, mely az erdélyi magyar filozófia utóbbi harminc évének alapos történeti áttekintését nyújtja. Nemcsak az intézményes felsőoktatás helyzetének alakulását követhetjük végig, képet nyerhetünk az e köré szerveződő alapítványok, önképzőkörök, folyóiratok tevékenységéről is.

Nyitva marad a kérdés, hogy mi vár az elkövetkezőkben az erdélyi magyar filozófiai gondolkodásra. A Többllet ezen igényes, alapos öszszefoglaló lapszámát olvasva számos pozitív válaszlehetőség, lehetséges továbbhaladási irány körvonalazódhat előttünk.

Bíró Noémi

Contents

Péter Szakács: The Theory of Exaltation in Giordano Bruno's Philosophy	1
Erzsébet Kerekes: Christian Roots in Heidegger's Concept of Care. Care and Time	12
Péter Molnár: The Session of Variable Duration and the Care that Leaps Ahead. Lacan and Heidegger	29
Attila Szigeti: Supplements of the Real. Slavoj Žižek's Psychoanalytical Philosophy of Ideology	37
Imre Tódor: The Enemy-Construction. Carl Schmitt and Reinhart Koselleck.....	50
Szilárd Zoltán Ilyés: How Should We Read Bibó?.....	61
M. Attila Demeter: The European Union and its Political Community.....	71
Gizella Horváth: Extended Aesthetic Experience in Contemporary Art	91
Éva Incze: The Aesthetic Rank of Architecture.....	101
Károly Veress: The "Sin" of Language.....	115

Workshop

Vince Mag: The Interpretation of the Geographical Space in the Greek Tradition based on the Work of Thucydides, Xenophon and Strabo	128
Rowenna Rusu: Is there Difference between Sky and Earth? The Difference between Plato and Aristotle's Philosophy	137
P. Alpár Gergely: The Searleian Critique of Grice's Theory of Meaning.....	148
Katalin Szabó: Perception of Time on the Novel „Hősöm tere” by Lajos Parti Nagy	156
Imola Részeg: New Medium, New Lifeworld. The Effects of the Digital Image	163
Péter Virginás: Between Knowing and Recognition: the Relationship between the Contemporary Hungarian and Romanian Film Cultures.....	170
Tamás Szabó: Intellectual Ideas – Geopolitical Realities.....	177

Review

M. Attila Demeter: The Moral Life as Work of Art	183
Erzsébet Kerekes: What is Happening to Us? Hermeneutical Examination of the Empirical Action	186
Zalán Serestély: Extensions Book	190
Imre Ungvári Zrínyi: The Counter-Strategy of Plurality: Isolation, Subjection and Conflict	192
Rebeka Incze: The Philosophy of the Subject from the Perspective of the Deconstruction	196
János Péter: Truth-Experiences in Hermeneutical Processes.....	199
Rowenna Rusu: About Sounds and their Access Manners	201
Renáta Bilibók: Let's Coquette with the Idea!.....	204
Noémi Bíró: Is the Philosophy at Home in Transylvania?	206

Cuprins

Szakács Péter: Concepția ascensiunii în filosofia lui Giordano Bruno	1
Kerekes Erzsébet: Rădăcini creștine în conceptul de grijă al lui Heidegger. Grijă și timp	12
Molnár Péter: Ședințele cu durată variabilă și grija care devansează. Lacan și Heidegger	29
Szigeti Attila: Suplementele Realului. Slavoj Žižek și filosofia psihanalitică a ideologiei	37
Tódor Imre: Constituirea inamicului. Carl Schmitt și Reinhart Koselleck	50
Ilyés Szilárd Zoltán: Cum trebuie să citim pe Bibó?	61
Demeter M. Attila: Uniunea Europeană și comunitatea ei politică	71
Horváth Gizella: Extinderea experienței estetice în arta contemporană	91
Incze Éva: Rangul estetic al arhitecturii	101
Veress Károly: „Păcatul” limbii	115

Atelier

Mag Vince: Interpretarea spațiului geografic în tradiția greacă bazată pe lucrările lui Thucidide, Xenophon și Strabon	128
Rusu Rowena: Diferența este cer și pământ? Filosofia lui Platon și Aristotel despre suflet	137
Gergely P. Alpár: Critica searleană a teoriei semnificației lui Grice	148
Szabó Katalin: Percepția timpului pe marginea romanului „Hősöm tere” de Lajos Parti Nagy	156
Részeg Imola: Forme noi ale mas mediei, noi condiții umane. Despre efectul imaginii digitale	163
Virginás Péter: Între cunoaștere și recunoaștere: despre raportul între cultura maghiară și românească a filmului	170
Szabó Tamás: Idei intelectuale – realități geopolitice	177

Recenzii

Demeter M. Attila: Viața morală ca operă de artă	183
Kerekes Erzsébet: Ce se mai poate întâmpla cu noi? Analiza hermeneutică a acțiunii experimentale	186
Serestély Zalán: Cartea amănărilor	190
Ungvári Zrínyi Imre: Contrastrategia pluralității: izolare, subordonare și conflict	192
Incze Rebeka: Filozofia subiectului în perspectiva de(con)strucției	196
Péter János: Experimentarea adevărului în procesele hermeneutice	199
Rusu Rowena: Despre sunet și despre modalitățile de abordare ale acestuia	201
Bilibók Renáta: Să ne jucăm cu conceptul ideii	204
Bíró Noémi: Este filozofia la ea acasă în Transilvania?	206

Tartalom

Szakács Péter: Giordano Bruno exaltatitotana.....	1
Kerekes Erzsébet: Keresztény gyökerek Heidegger gondfogalmában. Gond és idő.....	12
Molnár Péter: Változó időtartamú analízis és elébe ugró gondoskodás. Lacan és Heidegger.....	29
Szigeti Attila: A Valós fantáziapótlékai. Slavoj Žižek és az ideológia pszichoanalitikus filozófiája.....	37
Tódor Imre: Ellenségkonstruálás. Carl Schmitt és Reinhart Koselleck.....	50
Ilyés Szilárd Zoltán: Hogyan olvassuk Bibót?.....	61
Demeter M. Attila: Az Európai Unió és politikai közössége.....	71
Horváth Gizella: Kiterjesztett esztétikai tapasztalat a kortárs képzőművészetben.....	91
Incze Éva: Az építészet esztétikai létrangja.....	101
Veress Károly: A nyelv „bűne”.....	115

Műhely

Mag Vince: A földrajzi tér értelmezése a görög hagyományban Thuküdidész, Xenophón és Sztrabón munkái alapján.....	128
Rusu Rowenna: Ég és föld a különbség? Plátón és Arisztotelész lélektana. Hasonlóságok és különbségek.....	137
Gergely P. Alpár: Grice jelentésemeléletének searle-i kritikája.....	148
Szabó Katalin: Időtapasztalat Parti Nagy Lajos <i>Hősöm tere</i> című regénye alapján.....	156
Részeg Imola: Új média, új életvilág. A digitális kép hatásmechanizmusáról.....	163
Virginás Péter: Megismerés és elismerés között: a kortárs magyar és román filmkultúrákról.....	170
Szabó Tamás: Értelmiségi elképzelések – geopolitikai realitások.....	177

Szemle

Demeter M. Attila: Az erkölcsi élet mint műalkotás.....	183
Kerekes Erzsébet: Mi történik/történhet (meg) velünk? A tapasztalati történés hermeneutikai vizsgálata.....	186
Serestély Zalán: Haladékok könyve.....	190
Ungvári Zrínyi Imre: A pluralitás ellenstratégiája: elzárkózás, alávetettség és konfliktus.....	192
Incze Rebeka: A szubjektum filozófiája a de(kon)strukció horizontjában.....	196
Péter János: Igazságtapasztalatok a hermeneutikai folyamatokban.....	199
Rusu Rowenna: A hangról és megközelítési módjairól.....	201
Bilibók Renáta: Játsszunk el a gondolattal!.....	204
Bíró Noémi: Otthon van-e a filozófia Erdélyben?.....	206

